

Ludwig Wilhelm Schöffner (1831-1904)

Schöffner, Ludwig Wilhelm, geb. Gelnhausen (Duitsland) 1831, tot Nederlander genaturaliseerd 1850, koopman met zijn broer in Nederland midden 19^e eeuw, woonde aan de Boompjes te Rotterdam, koopman, koffiehandelaar, president-commissaris Khotinsky gloeilampenfabriek te Rotterdam, directeur der Rotterdamse Handelsvereniging, keerde terug naar Gelnhausen ca. 1887, overl. 1904. Hij huwde vóór 4 augustus 1856 met Susanna Juliana Elisabeth (roepnaam Julie) Haase.

Hij stamde uit een rijke koopmansfamilie te Gelnhausen, was sinds 1855 koffiehandelaar aan de Boompjes 83-85 in Rotterdam. Daarnaast was hij financieel betrokken bij de vervaardiging van een verbeterde brander voor de gaslamp en bij een chemische fabriek ter bereiding van alizarine, een kleurstof. Een bezoek aan de eerste internationale elektriciteitstentoonstelling te Parijs in 1881 maakte hem enthousiast voor de verschillende gepresenteerde toepassingen van elektriciteit. Een latere ontmoeting in 1883 te Londen met de Russische korvettenkapitein en elektrotechnicus Achilles de Khotinsky (1850-1933), uitvinder van een accumulator en een gloeilamp, resulteerde in proefnemingen en berekening van de praktische haalbaarheid van een centraalstation voor de opwekking en distributie van elektriciteit. Khotinsky gaf een demonstratie van zijn kunnen door de eetzaal van zijn gastheer elektrisch te verlichten, de gunstige uitkomst daarvan deed Schöffner en diens medefirmant in koffiezaken Ernst Boden en Henry la Grange, een Rotterdamse relatie van Schöffner, besluiten het initiatief te nemen tot de vorming van een emissiesyndicaat voor een elektriciteit- en verlichtingsmaatschappij te Rotterdam. Het resultaat was de oprichting van de *NV Electriciteitsmaatschappij Systeem 'de Khotinsky'* op 24 december 1883. Op het Noordereiland, Prins Hendrikkade 35 te Rotterdam werd de accumulatorens- en gloeilampenfabriek in augustus 1884 voltooid.

Wegens het ontbreken van ervaren personeel was het echter voorlopig niet mogelijk verkoopbare gloeilampen in grote aantallen af te leveren. Pas nadat het fabricageproces was bijgesteld en bekwame krachten uit Duitsland en Engeland waren gearriveerd, bleken halverwege 1885 de grootste problemen opgelost. De fabriek kon per dag maximaal 300 lampen leveren van 5 tot 200 volt met een lichtsterkte van respectievelijk 2 tot 300 NK. De productie van de fabriek bleek echter te laag om in de groeiende vraag te voorzien. In 1887, het jaar met het eerste gunstige bedrijfsresultaat, werd besloten een tweede gloeilampenfabriek te stichten in Duitsland te Gelnhausen. Vestiging in de geboorteplaats van Schöffner, gelegen in het voor de onderneming zo belangrijke afzetgebied, was een aantrekkelijk alternatief

vergeleken met uitbreiding in Rotterdam. Het betekende besparing op vracht- en invoerrechten naast goedkopere grond en lagere bouwkosten. De nieuwe fabriek bereikte in maart 1889 een dagproductie van 1000 lampen. Vanwege de gunstige ontwikkeling van de vraag besloot de onderneming de productie te Gelnhausen tot 2500 stuks per dag uit te breiden. Er waren bestellingen uit Duitsland, Spanje, België, Frankrijk, Rusland en Engeland.

Aan deze voorspoedige gang van zaken kwam in 1891 een einde. Verschil van inzicht ten aanzien van de bedrijfsvoering en problemen van persoonlijke aard hadden het vertrek naar de Verenigde Staten van De Khotinsky tot gevolg. Op 2 december 1891 scheepde De Khotinsky zich in. Dezelfde avond brandde de fabriek in Gelnhausen tot de grond toe af. Schöffner bouwde de fabriek weer op met zijn jongste zoon Willy, die hij tot directeur benoemde. Willy Schöffner was door De Khotinsky tot elektrotechnicus opgeleid.

Lit.:

- H.W. Lintsen (red.), *Geschiedenis van de techniek in Nederland. De wording van een moderne samenleving 1800-1890, Deel III. Textiel. Gas, licht en elektriciteit* blz. 164-168
- A. Heerding ; *Geschiedenis van de N.V. PHILIPS' Gloeilampenfabrieken Deel I: Het ontstaan van de Nederlandse gloeilampenindustrie*
- Harry Sengers : *Verslaglegging van het Historisch onderzoek ; een accu, een draad en een lamp.*

Afbeelding:

- Museum Rotterdam 80710